GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA: BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE DI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĚ PRENUMERĂ: la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE: O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 194. *Lunĭ, Marţĭ 16 (28) Octomvre* 1884.

Braşovŭ în 15 (27) Octomvre.

Este bine sĕ urmărimŭ pasŭ cu pasŭ enunţiările ministrului-preşedinte Tisza cu privire la mĕsurile, ce are de cugetŭ a le luá pentru „salvarea intereselorŭ păcii interióre din statulŭ ungarŭ.“

Pace este adĭ lozinca pretutindenĭ. De dragulŭ păcii se facŭ armările cele mai grozave în tóte statele, din iubire de pace se contractéză mereu la împrumuturĭ şi se cerŭ nouĕ credite. Pentru susţinerea păcii s'a întrodusŭ mica stare de asediu în Prusia şi se restrînge libertatea parlamentară în Germania, pentru draga pace s'a înăspritŭ despotismulŭ în Rusia; de ce sĕ nu aducă şi d-lŭ Tisza tributulŭ sĕu păcii, de ce sĕ nu se jóce şi elŭ puţinŭ de-a reacţiunea?

Vorbitorii opositionalĭ din dieta ungară şi-au esprimatŭ temerea, că décă spiritulŭ reacţionarŭ se va înrădăciná în Ungaria, elŭ va puté omorî libertatea de care se bucură ea adĭ. Tisza le rĕspunde însĕ surîdendŭ, că elŭ nu se gândesce la aceea ca sĕ confisce libertatea *în generalŭ*, ci are de gândŭ a înaugurá numai o campaniă contra libertăţii *în specialŭ*.

Orĭcâtŭ de absurdă s'ar pĕré acéstă distincţiune într'unŭ statŭ ce se dice constitnţiunalŭ, ea resultă din declararea, ce a făcut'o ministrulŭ-preşedinte Tisza la încheierea desbaterei proiectului de adresă şi pe care o credemŭ destulŭ de importantă ca sĕ-o lăsămŭ sĕ urmeze aicĭ. Ministrulŭ dise:

„Domnii deputaţĭ (opositiunalĭ) au vorbitŭ fórte multŭ de acele mĕsurĭ escepţionale, ce le-amŭ indicatŭ nu de multŭ şi despre earĭ face amintire şi proiectulŭ de adresă. Ei au descrisŭ lucrulŭ astfelŭ ca şi când aceste mĕsurĭ ar avé de scopŭ o confiscare a libertăţii, în deosebĭ a libertăţii de pressă.“

„Onorata cameră va fi în posiţiunea de a se pronunţá în modŭ meritoricŭ în acéstă cestiune, décă proiectu ŭ de lege respectivŭ va fi depusŭ pe biroulŭ ei. Una însĕ potŭ sĕ dicŭ şi adĭ cu hotărîre şi acésta este, că restricţiunile, ce am de cugetŭ a le propune, le voiu propune numai în contra năsuinţelorŭ periculóse indicate de mine, nu însă în contra libertăţii în generalŭ séu în contra libertăţii pressei!“

„Dér nicĭ în acésta direcţiune nu voiu propune mĕsurĭ durabile ci — cum se obicĭnuesce şi în alte ţĕrĭ libere (sic!) — numai mĕsurĭ provisorice, ce nu vorŭ fi luate pe timpŭ îndelungatŭ. Acésta póte că va conturbá pe vr'unulŭ séu pe altulŭ în ocupaţiunea sa de predilecţiune, dér despre o mărginire generală şi permanentă a libertăţii nu póte fi vorba.“

Fiecine, care cunósce împrejurările din Ungaria, va sci ce însémnă acéstă suspendare specială şi provisóră a libertăţii. Ne aducemŭ aminte aicĭ de cuvintele ce le-a esprimatŭ Mocsary către corespondentulŭ lui „Narodny Listy,“ că ceea ce a vorbitŭ d-lŭ Tisza cu privire la agitaţiunile naţionalităţilorŭ s'a pututŭ referí numai la Transilvania. Ore décă se vorŭ întroduce nouĕ mĕsurĭ escepţionale în Transilvania, nu va suferí libertatea acestei ţĕrĭ în generalŭ?

CRONICA POLITICĂ.

Sâmbătă s'a terminatŭ desbaterea generală a proiectului de adresă în dieta din Pesta şi proiectulŭ Tisaiştilorŭ s'a primitŭ cu 195 de voturĭ contra 133 şi s'a procesŭ îndată la discusiunea după alineate. In şedinţa de Vinerĭ ministru-preşedinte Tisza a ţinutŭ unŭ discursŭ înverşunatŭ contra antisemiţilorŭ. Intre altele Tisza a disŭ că este cu putinţă, ca elŭ sĕ se alieze cu baronulŭ Sennyey pentru urgenţa resolvare a unorŭ cestiunĭ însemnate în interesulŭ ţĕrei, dér protestéză în contra părerei, că prin acésta dênsulŭ séu Sennyey şi-ar schimbá culórea politică.

*

Totŭ Sâmbătă a presentatŭ ministrulŭ de finance Szapary budgetulŭ pentru anulŭ 1885 espuindŭ financele ţĕrei. Se dice că espunerea lui a făcutŭ o bună impresiune asupra partidei guvernului. Ministrulŭ de finance declară că în veniturile şi spesele ordinare nu numai s'a restabilitŭ, ci s'a dobênditŭ chiar unŭ escedentŭ şi că deficitulŭ este evaluatŭ cu 9 milióne mai puţinŭ ca în anulŭ trecutŭ. Szapary ficséză suma deficitului numai cu 11.6 milióne. Décă aceste cifre nu s'ar fi dovedit în totdéuna neesacte, póte că s'ar puté împlini dorinţa ministrului ca sĕ nu mai fie silitŭ a cere urcarea dărilorŭ.

*

Guvernamentalii au eschisŭ din dieta Croaţiei 15 Starcevicianĭ. Declaraţiunea, prin care preşedintele Hrvat a motivatŭ eschiderea, este următórea: „Datoria acestui presidiu nu este numai menţinerea ordinei şi liniştei, ci şi de a face posibilă activitatea acestei înalte diete. Cele trei şedinţe din urmă ne-au dovedit ă că, după regulamentulŭ ce esistă, fără mĕsurĭ estra-ordinare nu se póte menţine ordinea dietei, cu atâtŭ mai puţinŭ se póte face posibilă activitatea ei. Afară de acésta, legea imunităţii hotărăsce, că orĭce membru alŭ dietei este responsabilŭ numai dietei de cele ce se vorbescŭ aci. In şedinţa dela 20 şi 21 Octomvre unii deputaţĭ au vătĕmatŭ demnitatea şi onórea acestei diete, de aceea presidiulŭ s'a vĕdutŭ silitŭ a propune eschiderea pe 8 şedinţe a deputaţilorŭ: Hincovicĭ, Barcicĭ, Pisacicĭ, Cumicicĭ, Rucavina, Bacarcicĭ, Povlovicĭ, Valusnicŭ, Radosevicĭ, Folnegovicĭ, Pilepicĭ, Tuscanŭ, Ivandija, Antonŭ şi Davidŭ Starcevicĭ. Recunoscŭ, că procederea mea e încontra regulamentului dietei, dar cei cel'au făcutŭ nu s'au gânditŭ că vorŭ vení aci deputaţĭ, carĭ prin larmă şi strigăte sĕ zădărnicéscă activitatea dietei, — carĭ sĕ ofenseze dieta într'unŭ modŭ nu s'ar lăsá nepedepsitŭ nicĭ în cea mai ordinară societate.«

Guvernamentalii şi opositiunea rĕmasă în dietă au primitŭ propunerea d'a nu se lăsá Starcevieianii in dietă. Când Starcevicianii au venitŭ sĕ între în dietă la 24 Octomvre st. n., au fostŭ opriţĭ de gendarmĭ, deşi dieta încă nu hotărâse eschiderea lorŭ, prin urmare oprirea lorŭ a a fostŭ necorectă. Starcevicianii au făcutŭ unŭ protestŭ cerêndŭ dreptulŭ de a arătá corónei starea Croaţiei şi considerândŭ hotărârile dietei prin care s'au eschisŭ 25 de membri, ca nule şi fără valóre, ér dieta ca trunchiată.

Procederea guvernamentalilorŭ mai multŭ va nutrì agitaţiunile, decátŭ sĕ aducă vr'unŭ bine.

*

Victoria liberalilorŭ la alegerile comnnale din Belgia a adusŭ după sine demisiunea ministerului Malou. Oficiosulŭ «Journal de Bruxelles« dice că Regele chiar a doritŭ, ca ministeriulŭ sĕ-şĭ dé demisiunea. Noulŭ cabinetŭ va avea de-o-camdată caracterulŭ unui ministeriu de afacerĭ şi va fi compusŭ din membri din centrulŭ dreptŭ şi stângŭ. Se mai asigură că ministeriulŭ după votarea unorŭ proiecte de lege va disolvá camerele şi va apelá din nou la ţĕră.

*

Sesiunea estraordinară a parlamentului englesŭ s'a deschisŭ în 23 l. c. c'unŭ mesagiu, care accentuéză necesitatea ca sĕ se desbată din nou bilulŭ de reformă. Mesagiulŭ constată că relaţiile Angliei cu tóte puterile suntŭ amicabile şi dice: »Scirile din Sudanŭ ne lasă într'o penibilă nesiguranţă; dér energia şi curagiulŭ lui Gordonŭ în apĕrarea cetăţii Chartum merită cea mai căldurósă recunoscinţă. Trupele englese de aceea au înaintatŭ până la Dongola, pentru ca sĕ elibereze pe Gordonŭ şi pe cei ce i-au datŭ ajutorŭ.« Mesagiulŭ dice mai departe: »In Egipetŭ amŭ stăruitŭ din rĕsputerĭ, ca sĕ facă sĕ se îmbunătăţéscă situaţiunea. Amŭ datŭ sprijinulŭ meu guvernului egipténŭ în gréua situaţiune financiară, care a resultatŭ din fiasculŭ confederinţei din Londra.« In fine declară mesagiulŭ că operaţiunile în Sudanŭ vorŭ face de lipsă votarea de credite nouĕ.«

*

Intr'unulŭ din numerile trecute amŭ publicatŭ o corespondenţă a diarului »Csas«, în care se spunea că nu mai esistă unŭ tractatŭ scrisŭ între cele douĕ imperii centrale. »Nordd. Allg. Ztg.« observă la acésta următórele:

»Şi acéstă uouĕ însinuare de rêndŭ cade în categoria acelorŭ nesuinţe semnalate de repeţite orĭ de noi, de a provocá între cele trei imperiii neîncredere şi nelinişte. Deórece propagandei polonese i s'a tăiatŭ orĭce altŭ drumŭ pentru aţîţarea opiniunei publice, se vede acum redusă a se destinge prin nedibăcii uimitóre. Corespondenţa a apărutŭ în „Czas« la 19 Octomvre, ér »Pester Lloyd« a reprodus'o la 18 Octomvre ca luată din „Czas.“ Aceleaşĭ revelărĭ au fostŭ publicate şi într'o foiă vienesă, cum se dice pe basa unei comunicărĭ din partea corespondentului din Viena alŭ fóiei »Berliner Tageblatt.“ Póte că intenţiunea a fostŭ sĕ se însceneze în acelaşĭ timpŭ o asmuţare a celorŭ treĭ împĕrăţii în Viena, Pesta şi Cracovia.«

»N. fr. Presse« dice, că până nu se va desmintí oficialŭ cele scrise de »Czas,« temerile nu potŭ dispăré. Lucrulŭ rĕmâne prin urmare încurcatŭ.

PREGATIRILE ELECTORALE IN ROMÂNIA.

In vederea viitórelorŭ alegerĭ, ce se vorŭ face în România pentru nouĕle camere, comitetulŭ centralŭ alŭ partidei naţionale-liberale, representată prin d. I. C. Brătianu, a datŭ câtră alegĕtorĭ următorulŭ manifestŭ, în care se resumă activitatea politică de până acum a partidului şi care conţine punctele esenţiale ale programului activităţii sale viitóre. Manifestulŭ îlŭ dămŭ aci în resumatŭ.

Mai întêiu se arată câtŭ de defectuósă erá vechea lege electorală din 1866. Prin noua lege electorală s'a lărgitŭ colegiele, s'a garantatŭ secretulŭ votului şi s'a asiguratŭ sinceritatea Representaţiunii Naţionale. Alegĕtorii sĕ nu asculte de cei ce'i îndémnă la abţinere, ci sĕ'şĭ dea votulŭ. Sĕ judece câtŭ de umilită erá ţéra acum câţiva anĭ, şi câtŭ de démnă este astădĭ fiindŭ ridicată la rangulŭ de regatŭ. Se judece alegĕtorii câtŭ de mică erá armata până la 1876 şi între marea armată bine echipată de adĭ. Se judece între financele ruinate şi discreditulŭ ţĕrii până la 1876 şi între financele ridicate şi creditulŭ de adĭ alŭ ţĕrii. Sĕ se pună în cumpănă îmbunătăţirile de totŭ felulŭ şi alegĕtorii sĕ'şĭ dea votulŭ pentru partida care a făcutŭ mai multŭ bine pentru ţĕră.

S'au împroprietăritŭ însurăţeii, s'au vêndutŭ unŭ mare numĕrŭ de moşii ale statului micilorŭ cultivatorĭ, s'au redusŭ contribuţiunile personale la aprópe nimicŭ, s'au creatŭ credite agricole s. a.

Libertăţĭ mai nemărginite decum are adĭ România e cu neputinţă a avé. Sub ce regimŭ s'a mai vĕdutŭ unŭ asemenea usŭ de libertatea pressei, fără ca nimicŭ sĕ se facă spre a-lŭ termurí? Libertatea întrunirilorŭ publice e ameninţată chiar de opositiune. Protestele de abţinere date de liberalĭ conservatorĭ nu este temeinicŭ. Ei cerŭ întórcerea la vechea lege şi esploatéză cestiunea dotaţiunei corónei, care tocmai a avutŭ de scopŭ a dá o nouĕ putere stabilităţii în instituţiunile constituţionale, cácĭ moşiile date n'au încetatŭ a fi ale ţĕrii, ci numai veniturile lorŭ suntŭ destinate a acoperí cheltuelile corónei.

Décă multŭ s'a făcutŭ pentru ţĕră, pentru ajutorarea şi uşurarea poporatiunii rurale, multŭ mai rĕmâne încă de făcutŭ în privinţa întregei organisărĭ a ţĕrii, în administraţiunea generală, şi décă până acum nu s'a pututŭ face totŭ, causa e că guvernulŭ şi corpurile legiuitóre au lucratŭ pentru asigurarea situaţiunei politice a României.

In epoca de lucrare liniştită, ce pare că se deschide, se vorŭ înlătură şi neajunsurile simţite în administraţiune. Iustiţia s'a ridicatŭ şi se ridică din di în di prin elemente luminate şi independente ce se introducŭ în magistrătură.

Prestigiulŭ şi independenţa ei trebue întărită însă

totŭ mai multŭ, asigurând'o în contra vicisitudinelorŭ luptelorŭ de partide, căcĭ adĭ e chiămată magistratura a avé în colegiele electorale unŭ rolŭ neutru și nepărtinitorŭ. Instrucțiunea s'a ridicatŭ și ea fórte multŭ. S'au făcutŭ numeróse creațiunĭ, s'au îmulțitŭ și îndestratŭ scólele cu materialulŭ scolarŭ trebuinciosŭ s'a îmbunătățitŭ starea materială a personalului didacticŭ; s'au construitŭ și se construescŭ numeróse localurĭ scolare. Se vorŭ căutá mijlócele cele mai nimerite spre a se dá țĕrii servicii în raportŭ cu sacrificiele ce face pentru instrucțiune.

Mai multŭ de făcutŭ însă este în cestiunile economice. Basele ridicării economice s'au pusŭ înființându-se instituțiuni de creditŭ, întindendu-se mijlócele de comunicațiune, începêndu-se lucrările pentru legarea portului de mare cu țéra întrégă. Trebue creată o industriă națională, mai alesŭ cea care stă în legătură cu agricultura. Singurulŭ mijlocŭ de a înlătură criseleeste de a căutá pe de o parte sĕ se micșoreze importațiunea de obiecte streine, fabricându-se în țéră parte din acele obiecte, și a se mărí exportațiunea cerealelorŭ.

„Sĕ ne sprijinimŭ, dice manifestulŭ, pe tóte puterile vii ale națiunii, sĕ ne folosimŭ de concursulŭ tinerimei luminate ce se înmulțesce în mijloculŭ nostru, și lăsândŭ ca reacțiunea neputinciósă sĕ se sbuciume în apelurĭ încendiare fără rĕsunetŭ, sĕ facemŭ ca epoca de liniște ce ni se deschide, sĕ fie pentru România era îmbunătățirilorŭ interióre și rădicării ei economice.“

*

Partida liberală-națională, representată prin d. Dumitru Brătianu încă și-a publicatŭ programulŭ sĕu, pe care îlŭ resumămŭ precum urméză:

1). Va stăruí ca în afacerile esterióre sĕ domnéscă o politică românĕscă, o politică de pace, observândŭ o atitudine nepărtinitóre și amicală și condamnândŭ orĭce preferință cătră unele din statele streine, în deosebĭ în deslegarea cestiunilorŭ economice va ținé sémă numai de dreptulŭ, binele și interesulŭ națiunii.

2). Ministrulŭ actualŭ n'a făcutŭ nimicŭ pentru poporațiunea rurală, care e adĭ adusă la sapă de lemnŭ; zapciulŭ, primarulŭ, notarulŭ, perceptorulŭ, fie-care o asupresce, o jupóiă fără frică de Dumnedeu și de legĭ. Scólele din dĭ în dĭ să împuținéză în comunele rurale, și cele ce au rĕmasŭ în ființă funcționéză numai cu numele. Insurățeii dela 1866 au îmbĕtrênitŭ așteptândŭ pămênturile date lorŭ prin legea rurală și garantate prin constituțiunea dela 1866. Partida va stăruí decĭ sĕ se aplice legile, ca sórta claselorŭ muncitóre, dela prosperitatea cărora atêrnă prosperitatea întregei națiunĭ, sĕ se îmbunătățéscă în modŭ positivŭ.

3) Legea milițiilorŭ, aplicată în modŭ rĕu voitorŭ și părtinitorŭ în unele părțĭ ale țĕrii, reclamă imperiosŭ o interpretațiune legislativă, în scopŭ d'a ocrotí pe cetățenĭ de prigonirĭ. De asemenea posițiunea oficerilorŭ trebue asigurată în modŭ positivŭ în contra bunului placŭ alŭ conducĕtorilorŭ afacerilorŭ militare. Va stăruí prin urmare ca și armata sĕ aibă justiția.

4) Este necontestabilŭ și chiarŭ amicii guvernului o recunoscŭ, că sarcinele fiscale, ce apasă pe contribuabilĭ, au ajunsŭ la nisce proporțiunĭ atâtŭ de sdrobitóre, încâtŭ sécă tótă avuția publică și privată, ca în nicĭ o altă țéră. Dările s'au urcatŭ cu 32% peste cele ce erau până la 1870. Pe lângă acestea s'au contractatŭ împrumuturĭ nouĕ în sumă de 64,524,163 lei afară de altele. Reducerea cheltuelilorŭ publice decĭ e de neapĕrată nevoiă pentru ușurarea claselorŭ muncitóre robite.

5) Aceeașĭ reducere în cheltuelĭ și p'unŭ piciorŭ mai mare trebue a fi operată în bugetele județene și comunale, ale cărorŭ veniturĭ suntŭ absorbite prin cheltuelĭ netrebuincióse.

6) Legile județene și comunale trebue imperiosŭ reformate spre a se dá localităților o seriósă și eficace independență în conducerea afacerilorŭ lorŭ proprii.

7. Magistratura, clerulŭ, corpulŭ profesoralŭ suntŭ astădĭ lipsite de orĭ-ce independență în împlinirea misiunii lorŭ. Personalulŭ lorŭ, lipsitŭ d'orĭ-ce garanție, este redusŭ la rolulŭ de simpli functionarĭ administrativĭ. In deosebĭ, justiția pusă în atârnarea admiristrațiunei, a contenitŭ d'a mai fi o a treia putere a statului. Va stăruí dar ca o independență salutară sĕ fiă asigurată clerului și profesoratului, iar justiția sĕ fiă rĭdicată la înălțimea misiunei sale, la gradulŭ de putere care'i este garantată de Constituțiune și cerută de interesulŭ cetățenescŭ. Centralisațiunea de mai susŭ a avutŭ de efectŭ fatalŭ că astădĭ interesele economíce, materialĭ și moralĭ ale tuturorŭ claselorŭ societății suntŭ la atêrnarea guvernului, care înăbușesce în țéră orĭ ce independență, orĭ-ce activitate, orĭ-ce viéță; acésta ar fi însașĭ mórtea morală a națiunei. Decĭ trebue reformate legile administrative și economice spre a face inițiativa, activitatea și traiulŭ cetățenilorŭ neatêrnate de atotŭ puternicia guvernului. Programulŭ încheiă asttelŭ:

»Acestea suntŭ basele principale ale programului nostru. A lucrá pentru realisarea lorŭ, pentru sincera și leala lorŭ desvoltare și aplicare, noi credemŭ, că este a face actŭ de bunĭ cetățenĭ, de onestĭ mandatarĭ ai națiunei. Strânsŭ unițĭ în mijlóce și în scopŭ, noi, pentru apĕrarea acestorŭ principii și pentru introducerea lorŭ în actele și'n deprinderile guvernului, nu vomŭ cruță nicĭ unulŭ din mijlócele legale, pe carĭ ni le dă Constituțiunea din 1866, nicĭ unulŭ din sacrificiele, pe carĭ ni le împune datoria nóstră de Românĭ.“

SCIRILE DILEI.

Se confirmă scirea, că convocarea congresului național bisericescŭ alŭ Românilorŭ gr. or. nu s'a făcutŭ la timpŭ din causă că ministru de culte Trefort, și-a esprimatŭ dorința, ca congresulŭ sĕ nu se întrunéscă decâtŭ în luna Ini Noemvre, deórece diua de 1 (13) Octomvre coincide (?) cu aniversarea lui Horia și Cloșca.

—0—

Scandalele poliției din Pesta încă nu s'au scosŭ tóte la lumina dilii. S'a ordonatŭ acum cercetare încontra unorŭ funcționarĭ și organe d'ale poliției pentru diferite delicte încă nedovedite până acum. Incontra cărorŭ pereóne nu se spune.

—0—

La 23 Octomvre, tribunalulŭ de presă din Pesta a avutŭ sĕ judece unŭ procesŭ de calumniă între Franz Sima, redactorulŭ fóiei »Szentesi Lap,« și între Dr. Colomanŭ Csató, advocatŭ în Szentes. Amêndoi erau și acusatorĭ și acusațĭ. Tribunalulŭ a recunoscutŭ pe amêndoi vinovațĭ și, fiindcă douĕ sentințe reciproce se nulifică, acusații au fostŭ achitațĭ, avêndŭ însă sĕ plătéscă în comunŭ cheltuelile de judecată. Sima nu s'a mulțămitŭ cu sentința.

—0—

Linia căii ferate locale Têrgu-Mureșului-Reghinulŭ-săsescŭ, care va avé o lungime de 28 chilometri, se construesce de firma din Pesta Kohner și Comp. pentru suma de 680,800 fl.

—0—

Ni se anunță, că Reuniunea română de cântărĭ și musică din Caransebeșŭ aranjéză cu concursulŭ d-lui Ioanŭ Pospischill, directorŭ de musică și a musicei militare din locŭ, Sâmbătă 13/25 Octomvre 1884 în sala »pomului verde« o producțiune cu următórea programă: 1. Offenbach Ouverture din Operetta »Orpheus.« 2. Popovicĭ. »Unŭ regretŭ.« 3. Hiller. „Rĕmasŭ bunŭ patriei!“ 4. Florescu. „Steluța.« 5. Beethoven. »Imnulŭ nopții.« 6. Nichi. »Eram pe unŭ vêrfŭ de munte.« 7. Jeschko. »Potpourris.« 8. Giroud. »Libertatea.« După producțiune urméză jocŭ. Inceputulŭ la 8 óre séra. Membri reuniunei au întrare liberă. Prețulŭ întrării de persónă 80 cr. de familiă 1 fl. 60 cr.

—0—

Numĕrulŭ casurilorŭ de mórte violentă a crescutŭ în Austria în modŭ îngrozitorŭ de 10 anĭ încóce. Mai multŭ s'au îmulțitŭ sinuciderile. In 1870 au muritŭ 8826, în 1880 după datele esistente 11,065 persóne de mórte violentă. Numĕrulŭ sinuciderilorŭ s'a suitŭ dela 1510 în 1870 la 3649 în 1880, prin omorŭ séu lovirurĭ mortale au muritŭ 636 în 1870 și 640 persóne în 1880, nenorocire 6297 în 1870 și 6321 în 1880, din cause necunoscute 379 în 1870 și 459 în 1880, prin esecutare 4 în 1870 și 5 în 1880, de turbare 46 în 1870 și 92 persóne în 1880.

—0—

Cetimŭ în »Telegrafulŭ«: „Aflămŭ cu plăcere că unŭ românŭ din Transilvania, d. Mircescu, stabilesce în apropiere de abatoriulŭ (tăiăre) din Bucurescĭ o fabrică în care se va utilisá sângele, ce se pierde acum fără nicĭ unŭ folosŭ, pentru producerea vopselei cunoscute sub nume de **Albumin**.«

—0—

In »Carpații« cetimŭ: „Aflămŭ că societatea »Carpații Românĭ“ din Craiova face deosebite pregătirĭ pentru serbarea centenarului lui Horia, care va avé locŭ în séra de 21 curentŭ, în sala teatrului Theodorini. Serbarea promite a fi splendidă; ea va începe cu o parte literară-musicală și se va terminá cu dantŭ. Aflămŭ asemenea că costumulŭ naționalŭ pentru dómne va fi preferitŭ.«

—0—

»România Liberă« află, că vinurile nouĕ de Odobescĭ suntŭ fórte eftine, adică: Vadra de Moldova se vinde pe 1 leu și 90 banĭ (cam 90 cr.) iar cea de Muntenia pe 1 leu și 45 banĭ (cam 65 cr.).

—0—

Totalulŭ subscrierilorŭ împrumutului comunei Bucurescĭ de 16 milióne a fostŭ de 52 milióne în țéră și 108 milióne în străinĕtate, ceea ce face 160 milióne, adică de 10 orĭ mai multŭ decâtŭ s'a cerutŭ.

—0—

Preotulŭ lipovénŭ Chirilă Ihora, condamnatŭ în Rusia pentru omorŭ la 20 anĭ muncă silnică în Siberia, după 18 anĭ de pedépsă a scăpatŭ și'a venitŭ în Galațĭ. Stabilindu-se, dice »Vocea Covurluiului,“ în cuartalulŭ IV, a fostŭ prinsŭ și predatŭ justiției. S'a găsitŭ la elŭ o mulțime de obiecte pentru fabricarea de monetă, carĭ tóte au fostŭ secvestrate.

—0—

Se confirmă scirea dată de »Diarulŭ de Vesera“, că ducele de Cumberland a datŭ o patentă, în care declară a luá guvernamentulŭ ducatului Brunșvigŭ si'și reservă dreptulŭ de a da ordinile mai târdiu pentru a-i se aduce omagíele cuvenite. Ducele declară, că va guvernă conformŭ cerințelorŭ consituționale ale imperiului și ducatului.

—0—

13.

FOILETONŬ.

Influința limbei grece asupra desvoltării cuvintelorŭ și asupra literaturei limbei latine.

(Urmare)

Desvoltându-se limba latină prin influința limbei grece, după cum amŭ arĕtatŭ, în mĕsura aceea, în carea crescea și sĕ întindea și puterea Romanilorŭ, idiomulŭ învĕțațilorŭ și fruntașilorŭ romanĭ se deosebì totŭ mai tare de alŭ poporului. Ba, limba latină dusă de amploiații și soldații romanĭ în provincii și adoptată de inteligința din trênsele începù a se deosebì în pronuțarea și desvoltarea sa de cea vorbită în Roma, și astfelŭ se facea deosebire între **lingua urbana** și **peregrina** între **urbanitas in sermone** și **peregrinitas** séu **peregrina insolentia** și între **latine loqui** séu **latinis verbis loqui**. Indată după acésta se iviră și comentatorĭ sèu așa numiții **glossematorum*) scriptores**. Aceștia numițĭ și glosografi (glossographi) comentară, adecă esplicară cuvinte sĕu espresiunĭ ne mai cunoscute séu puținŭ cunoscute pe timpulŭ lorŭ. După aceștia se ivescŭ alțĭ scriitori, carĭ recunoscêndŭ asemĕnătatea séu analogia, egalitatea și rudirea limbei grece cu cea latină, — unŭ lucru la care nu se cerea multă bătae de capŭ, nicĭ o minte pré ageră —, apucară o direcțiune elinistică, derivândŭ nu numai singuratice cuvinte și espresiunĭ, ci întréga limbă latină din cea grécă*). Astfelŭ scrise Tiraniu (Tyrannio) unŭ opŭ: περὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς διαλέκτου vrênd a arĕtá, ὅτι ἐστὶν ἐκτῆς Ἑλληνικῆς, că limba latină este din cea elină. Didimu (Didymus) Chalchenteru (Chalcenterus) scrise éră unŭ opŭ: περὶ τῆς παρὰ Ῥωμαίοις ἀναλογίας, în care elŭ încercà a documentá, câ latina e numai o copiă*) o impresiune a limbei grece. Hipsicrate (Hypsicrates) scrise unŭ opŭ: **super his, quo a Graecis accepta sunt****)

Pasulŭ celŭ din urmà și celŭ mai mare spre perfecțiunea limbei latine îlŭ făcură poeții, cari se iviră pela sfîrșitulŭ acestei perióde. Ei cultivațĭ prin studii teoretice și practice, precum și prin instrucțiune sub conducerea învĕțătorilorŭ grecĭ și a opurilorŭ literare de felulŭ acesta, și totdodată prin lectura celorŭ mai escelențĭ poețĭ grecĭ, împintenațĭ de prosaicii mai însemnațĭ ai națiunii lorŭ, cultivară cu mare succesŭ terenulŭ limbei poetice. Aceștĭ poețĭ au fostŭ mai alesŭ Vergiliu, Horațiu, Tribulŭ, Properțiu, Ovidiu și alții. Sub dênșii limba latină poetică ajunge gradulŭ celŭ mai înaltŭ de desvoltare și de eleganță, precum și retorica și-a ajunsŭ sub Hortensiu și Cicerone punctulŭ culminațiunei.

Sub numiții poețĭ principiulŭ cantității alŭ elinismului ajunse síngurŭ predomnitorŭ așa, incâtŭ de accentŭ nu mai putea fi vorba. Chiar și apostrofarea lui s la finea cuvintelorŭ s'a evitatŭ și fără de nicĭ o greutate s'au întrodusŭ și stabilitŭ cele mai felurite metre, mai vêrtosŭ hecsametrulŭ*) dactilicŭ.

Până pe acestŭ timpŭ, adecă până la numiții poețĭ influința limbei grece asupra celei latine se manifestéză mai numai în privința literară și a aleganței limbei, éră

---

*) **glossemă**, ătis cuvêntŭ întunecatŭ, care are trebuință de esplicațiune, de comentariu; **glossematorum scriptor** - esplicatorŭ de cuvinte, de espresiunĭ întunecate séu puținŭ cunoscute.

*) Totŭ asemenea facŭ și etimologiștii romanĭ în înțĕlesŭ strinsŭ, adecă **puriștii = scolarii lui Cipariu**, carĭ susținŭ morțișŭ, că limba română este o copiă de pe cea latină.

**) Vrêndŭ cei dintêiu a arĕtá, că limba latină este numai o impresiune a limbei grece, au arĕtatŭ indirectŭ, deși nu chiar marcatŭ, aceea ce a voitŭ sĕ facă elŭ din urmă și alții ca dênsulŭ, cu alte cuvinte aceea, ce și eu voescŭ a face prin lucrarea de față, ca sĕ dică a arĕtá influința limbei grece asupra desvoltării cuvintelorŭ și literaturii limbei latine.

*) Despre limba română încă s'a susținutŭ, că nu e aptă de hecsametru, însă chiar puținele încercărĭ de până acuma au dovedit contrariulŭ.

Guvernulŭ bulgarŭ a datŭ o pensiune de 150 francĭ pe lună cunoscutului capŭ de insurgenţĭ Peco Pavlovicĭ, care de vr'o 2 lunĭ petrece în Sofia, fugindŭ din Belgradŭ unde guvernulŭ sêrbescŭ i-a confiscatŭ tótă averea.

—0—

Guvernulŭ rusŭ a comandatŭ 700 vagóne speciale pentru transportulŭ armatei pe căile sale ferate. Aceste vagóne se construescŭ de cătră casa Welcorn et Comp.

—0—

Guvernulŭ belgianŭ a stabilitŭ serviciu telefonicŭ între Bruxela şi Antwerpen. Astfelŭ de servicii se vorŭ stabili în curêndŭ între Bruxela şi Lüttich, Verviers, Mons, Gent, Charleroi şi Löwen. Sêrma telefonică se întrebuinţéză atâtŭ pentru telegrafiatŭ câtŭ şi pentru telefoniatŭ. Pentru 1 francŭ, orĭcine póte vorbí 5 minute din Bruxela în Antwerpen şi anume din propria sa cameră, décă îi e legată prin telefonŭ cu locuiŭ centralŭ.

—0—

Unŭ batalionŭ de vênătorĭ francesĭ din garnisóna Versailles a primitŭ ordinŭ sĕ fie gata de plecare la Tonchingŭ.

—0—

Poliţia din Petersburgŭ a confiscatŭ o tipografiă secretă în nóptea de 19 Octomvre n. şi a găsitŭ o mulţime de documente privitóre la unŭ atentatŭ de omorŭ proiectatŭ în contra Ţarului. S'au făcutŭ mulţime de arestărĭ.

—0—

Cassagnac nu înzadarŭ s'a ostenitŭ căutându-şĭ aderenţĭ. Unulŭ din aceştia, Iullien, care a muritŭ deunădĭ în Marsilia. i-a lăsatŭ o moştenire de 3 milióne.

—6—

Ţiarulŭ din New-york »The World« (Lumea) a serbatŭ ţiua de 5 Octemvre a. c. Ediţiunea fóiei a trecutŭ în acea ţi peste numĕrulŭ de 115, 170 esemplare. Ţiarulŭ a apărutŭ în 12 cóle folio mare, avêndŭ 17 colóne inserate şi 2256 diferite anunţurĭ.

—0—

In oraşulŭ provincialŭ francesŭ Montauban, unde femeile desfrânate suntŭ în numĕrŭ fórte mare, primarulŭ oraşului a datŭ următorulŭ edictŭ: »Femeile întreţinute vorŭ fi admise numai în logea de rangulŭ alŭ 2-lea. Femeile »ambulante« vorŭ avé locŭ în logea de rangulŭ alŭ 3-lea. Pentru închiriarea acestorŭ loge, suntŭ datóre a se pune mai nainte în înţelegere cu directorulŭ teatrului, care póte dispune de acésta afacere după plăcere.

Dar femeile oneste carĭ nu dispunŭ de banĭ sĕ închirieze o loge în rangulŭ întêiu, cum se vorŭ simţi în rêndŭ cu »alesele« de mai susŭ? Mĕsura luată nu e de locŭ dibace.

Invitare.

Despărţămêntulŭ cerc. X. (Cluşiu) alŭ »Asociaţiunei transilv. pentru literatura şi cultura poporului românŭ« va ţiné adunarea sa generală de ĕstŭ anŭ la Cluşiu în 2 Noemvre st. n. după amédĭ. Suntŭ invitaţĭ drept aceea p. t. domnii membri din acestŭ despărţămêntŭ şi alţĭ amicĭ ai literaturei r şi culturei poporului românŭ, şi cu totŭ respectulŭ rugaţĭ, se nu pregete a se presintá la numita adunare generală câtŭ mai numeroşĭ.

Cluşiu, 25 Octomvre n. 1884.

Comitetulŭ despărţĕm. cerc. X. alŭ „Asociaţiunei transilv.«

PROVOCARE LA PRENUMERAŢIUNE!

Avêndŭ în vedere că în patria nóstră legile financiare şi în deosebĭ legile pentru contribuţiune atâtŭ suntŭ de încurcate, încâtŭ contribuentulŭ nicĭ după folosirea îndelungată a legilorŭ referitóre la acestea nu se póte îndestulŭ şi cu acurateţă a se orientá în privinţa îndatoririlorŭ sale faţă cu statulŭ, mi-amŭ propusŭ a publicá unŭ manualŭ îndrumătorŭ în privinţa acésta, din care totŭ insulŭ cetindŭ se va puté orientá câtŭ se póte mai lămuritŭ. Cartea va apăré sub titlulŭ de:

Indreptătorŭ de folosŭ

în privinţa dărilorŭ directe şi indirecte şi rĕfuirea competinţelorŭ, manipularea lorŭ t. c. l. Opulŭ va cuprinde cam 150 pagine şi e pusŭ sub tiparŭ.

Pentru cunóscerea şi apreţiarea opului acestuia amŭ onóre a însemná cumcă este scrisŭ în stilulŭ celŭ mai popularŭ şi mai uşorŭ de priceputŭ, se va ocupá cu tóte câte numai e bine, dar şi de lipsă neapĕrată a le scí toţĭ contribuenţii. La totŭ felulŭ de contribuţiune amŭ adusŭ esemple practice şi pentru mai uşóră calculare a aruncului pentru cei competenţĭ, — amŭ pregătitŭ cheia aruncurilorŭ pe basa căreia dênsii cu uşurinţă — îşĭ potŭ face destulŭ chemărei, şi publiculŭ contribuentŭ pe calea cea mai uşóră va puté cunósce greutăţile şi îndatoririle sale; totŭ de odată va scí când, unde şi în ce cantitate are sĕ împlinéscă îndatorirea sa. Pentru ajungerea scopuluĭ cu care amŭ doritŭ sĕ fiu spre folosŭ concetăţenilorŭ patriei, cartea acésta o amŭ făcutŭ în limbele: ungară, germană şi română cu întrebărĭ şi rĕspunsurĭ. Afară de contribuţiunea dréptă — accisele şi darea de consumŭ, mi-amŭ îndreptatŭ atenţiunea spre manipularea competinţelorŭ, amŭ arătatŭ competinţele timbrale ce suntŭ de datŭ cu ocasiunea pertractărei moştenitorilorŭ la întabulărĭ şi la procese. Preţulŭ prenumeraţiunei de 1 esemplarŭ e 1 fl. v. a.; colectanţii de 10 esemplare, primescŭ 1 esemplarŭ ca rabatŭ, séu preţulŭ corĕspundĕtorŭ alŭ esemplarului, care la colectare póte fi reţinutŭ. Librarilorŭ li se garantéză 20% fără privire la numĕrulŭ cărţilorŭ vêndute. Pentru cruţarea speselorŭ postale esemplarele prenumĕrate se potŭ primí de-a dreptulŭ de la mine cu mandatŭ postalŭ, în care casŭ esemplarele prenumĕrate vorŭ fi trimise francate la loculŭ destinaţiunei. De órece numĕrulŭ esemplarilorŭ ce se vorŭ tipărí va atêrná de la numĕrulŭ prenumĕranţilorŭ, spre orientare mĕ voiu rugá, ca prenumĕraţiunile sĕ se efeptuéscă câtŭ mai curêndŭ. Esemplarele prenumarate vorŭ fi trimise la locurile destinaţiunei cu începutulŭ lunei.

Făgetŭ în Comitatulŭ Caraşiu-Severinŭ, Octomvre 1884.

Béla Veress.
Controlorŭ la oficiulŭ reg. de Contribuţiune.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

Berlin, 25 Octomvre. — Scrisórea ducelui de Cumberland cătră împĕratulŭ Vilhelm, prin care arată că a luatŭ guvernarea în Brunsvigŭ, a respins'o protestândŭ.

Agram, 25 Octomvre. — Dieta croată a primitŭ propunerea de înăsprire a regulamentului dietei. — In contra eschiderii din dietă, Starcevicianii au îmânatŭ preşedintelui unŭ protestŭ, în care declară de nule şi nevalabile orĭ ce hotărîrĭ, ce s'au luatŭ şi se vorŭ luá de dieta trunchiată.

DIVERSE.

Esecutarea a 8 nihiliştĭ. — Cu data de 18 Octomvre se comunică din Petersburg, că în sĕptĕmâna trecută — nu se spune în ce ţi — au fostŭ esecutaţĭ în citadela optŭ nihiliştĭ: séşe bărbaţĭ şi douĕ femei. Bărbaţii suntŭ toţĭ militarĭ, între carĭ şi locotenentulŭ-colonelŭ Aschenbrener,care mai deunădĭ comandà în Rusia sudică unŭ regimentŭ. Elŭ a fostŭ acusatŭ că propagá nihilismulŭ în armată şi că pusese la cale o conspiraţiune, cu scopŭ de a revoltá întréga armată şi de o trece în tabĕrá nihiliştilorŭ. Căpitanulŭ de artileriă Paknitonof, locotenentulŭ Rogatenef şi alţĭ trei oficerĭ încă erau amestecaţĭ în conspiraţiune şi au fostŭ condamnaţĭ cu conducĕtorii lorŭ cu toţĭ. Cele douĕ femei, care au fostŭ esecutate împreună cu cei şése oficerĭ, au fostŭ: Mary Figner, o fată de preotŭ, tênĕra de o frumseţe şi inteligenţă rară; ea a luatŭ parte se ţice, la tóte conjuraţiunile câte s'au pusŭ în lucrare dela 1878 încóce; ea e desemnată ca autórea acelorŭ propagande nihiliştice, ce s'au observatŭ în armata din Caucasŭ nemijlocitŭ după omorîrea împeratului Alexandru; a doua a fostŭ Wolkenstein, acusată că a protegeatŭ şi a ascunsŭ pe Degajef, ucigaşiulŭ colonelului Sulejkin. Publiculŭ din Peterburgŭ n'a sciutŭ nimicŭ nicĭ de timpulŭ nicĭ de loculŭ nenorocitei esecuţiunĭ, ba nicĭ chiarŭ cunoscinţă n'a avutŭ de tractările judecătorescĭ, ce au premersŭ esecutării. Acestŭ procesŭ s'a făcutŭ în tótă liniştea într'o casă mică, a cărei locuitorĭ nicĭ nu visau de cele ce se petrecéu sub acelaşĭ coperişŭ. Afară de judecătorĭ, de advocaţĭ, de martorĭ şi de ministri, nimenea n'a pututŭ străbate în sala tractărilorŭ tribunalului de rĕsboi, ce se instituise pentru acestŭ scopŭ. Astfetŭ 14 persóne au fostŭ condamnate la mórte. Ţarulŭ apoi a graţiatŭ pe şése din condamnaţĭ. Décă armata chiar a îmbrăţişatŭ nihilismulŭ, apoi nesuferită stare trebue sĕ domnéscă în Rusia.

Revederea. — O scenă pătrundĕtóre s'a întêmplatŭ nu demultŭ la o processiune dintrr'unŭ satŭ de lângă Lille. Comedianţĭ jucau în mijloculŭ pieţei înaintea sătenilorŭ carĭ priveau cu gura căscată. Deodată o ţĕrancă se îndésă prin mulţime, se suie pe estradă şi ia în braţe pe o comediantă, o fată care îmbrăcată în sdrenţe tocmai jucá unŭ jocŭ bizarŭ. Femeia luà fetiţa, o trase după sine şi o duse acasă, în soţită de mulţimea care privea uimită. Suntŭ 10 anĭ de când îşĭ plânge pe fiă-sa, misteriosŭ dispărută, şi acumŭ din întêmplare o aflà. Pe fetiţă o furaseră în vremea aceea ţiganĭ de lae. Poliţia a începutŭ a face cercetarea contra bandei comedianţilorŭ.

Importantŭ pentru bătăturĭ. — Obţinerea unui adevĕratŭ bunŭ mijlocŭ pentru înlăturarea deplină şi radicală a bătăturilorŭ, fără durerĭ, este de sigurŭ dorinţe multorŭ pacienţĭ, carĭ suferŭ de durerile grozave ale bătăturilorŭ. De unŭ atare mijlocŭ dispune acum domnulŭ farmacistŭ Schneid, posesorulŭ apotecei »St. Georgs apotheke in Wien, Wimmergasse Nr. 33,« care înlătură sub garanţiă în câteva ţile, orĭce bătăturĭ, piele scorţósă şi negei, în modŭ perfectŭ şi fără durerĭ. Mulţumitele şi scrisorile de recunoscinţă carĭ în fiecare ţi se trimetŭ din tóte părţile domnului farmacistŭ Schneid, servescŭ ca totŭ atâtea probe despre bunătatea mijlocului sĕu, si ne vedemŭ îndemnaţĭ a recomanda fiecărui pacientŭ de bătăturĭ de a face o încercare cu acestŭ mijlocŭ, ce se capĕtă directŭ dela producătorŭ.

RECTIFICARE.

In foiletonulŭ din N-rulŭ 190, pag. 3, colóna 3, rêndulŭ 5 de josŭ sĕ se citéscă priu' quam în locŭ de **priu quam** şi **artubu** în locŭ de **artuba**. — In foiletonulŭ din N-rulŭ 191, pag. 2, colóna 1, rêndulŭ 11 de josŭ (la mijocŭ) sĕ se citéscă **comminnit** în locŭ de **com, minuit**; colóna 2, rêndulŭ 9 de josŭ **eum, sos** în locŭ de **eum sos**; colóna 3, rêndulŭ 10 şi 9 de josŭ **ἁρπάζω** în locŭ de **ἁρπάφω** şi **κλέπτω** în locŭ de **κλὲπτω**; apoi pag. 3, colóna 1, rêndulŭ 4 de susŭ **φλύαξ** în locŭ de **σλύαξ**; colóna 2, rêndulŭ 7, 9, 12 şi 14 de susŭ Metrofane este în locŭ de Mctrofane est, **repangus** în locŭ de **repandus, accumbere** în locŭ de **acumbere** şi **pro commodo** în locŭ

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

de atuncĭ în încóce ea începe a se manifestá şi asupra desvoltării (mai puţinŭ a formării), adecă asupra înmulţirii cuvintelorŭ şi a espresiunilorŭ, precum şi a construcţiunilorŭ. Aşa ceva a fostŭ lucru naturalŭ, fiindŭ pe de-o parte publiculŭ cultŭ prin lectura scrierilorŭ elenice dedatŭ cu atarĭ lucrurĭ, éră pe de alta rudirea ambelorŭ idióme nu ducea sĕ bată tare la ochĭ espresiunîle şi construcţiunile grecescĭ. Acésta maniă de a întrebuinţá cuvinte şi dicţiunĭ grecescĭ chiar şi în vorbirea de tóte ţilele a claseiorŭ mai culte, care (maniă) a începutŭ şi a crescutŭ în perióda lui Augustŭ, a fostŭ stêrnită prin multa îndeletnicire cu gramatica şi stilistica grécă, prin zĕlósa lectură a scriitorilorŭ grecescĭ de totŭ felulŭ şi prin désa comunicaţiune cu sclavĭ grecĭ ca pedagogĭ şi instructorĭ şi cu literaţĭ în şi afară din Roma. Se născŭ dară o grecomaniă ca şi la Românii din regatŭ o franc (es)omaniă, éră la ceĭ din Austro-Ungaria o germanomaniă, maghiaromaniă séu chiar slavomaniă.

Cu tótă influinţa, ce a eserţat'o limba grécă asupra celei latine, acésta totuşĭ a rĕmasŭ curată în decursulŭ perióde acesteia, şi nealterată în firea sa. Acéstă curăţeniă ea o datoresce oratorilorŭ de statŭ, carĭ punându-se în mijloculŭ poporului şi remânêndŭ credincioşĭ spiritului acesteia, s'au păzitŭ pe sine şi comunitatea poporică de influinţa strĕină. Oratorii au celŭ mai mare meritŭ pentru desvoltarea şi cultura naţională din acéstă perióda. Acuma se iví şi-şĭ primì espresiunea şi clasicitatea întemeiată pentru tóte timpurile, care clasicitate s'a desvoltatŭ din spiritulŭ celŭ luminatŭ alŭ Romanilorŭ. Seriositate solemnelă, linişte în intuiţiune frumseţă şi corectitate a formei suntŭ resultatele limbistice din acéstă perióda.

Perióda IV.

Perióda séu partea a patra şi cea din urmă cuprinde timpulŭ dela mórtea lui Augustŭ până la căderea imperiului romanŭ de occidentŭ séu dela 14 până la 480 (476) d. Cr. In acésta perióda putemŭ constatá, că limba latină clasîcă a câştigatŭ cam până pe la anulŭ 166 d. Cr., sub împĕratulŭ Marcu(s) Aureliu(s), care formézá punctulŭ solstiţialŭ alŭ istoriei romane, totŭ mai multŭ terenŭ.

Limba latină însoţi oştirile romane victorióse până la marginîle imperiului. In frumseţă, în eleganţă ea n'a mai căştigatŭ de locŭ, din contra a perdutŭ în privinţa retoricei; fiind-că împĕraţii următorĭ în despotismulŭ lorŭ sugrumară libertatea vorbirii. I s'a închisŭ aşadară terenulŭ acela, pe care ea îşĭ luase unŭ avêntŭ aşa de mare şi sĕ înălţase până la acelŭ gradŭ de eleganţă, de frumseţă, de elasticitate şi de perfecţiune, încâtŭ nu numai că sĕ puté mĕsurá cu gréca, ci în unele privinţe, după chiar judecata scriitorilorŭ grecĭ, o şi întrecŭ. Astfelŭ Plutarchu laudă frumseţa şi scurţimea espresiunii romane, figuratele însemnărĭ ale cuvintelorŭ şi eufonia şi alte calităţĭ eminente ale limbei latine; elevéză pătrundimea aceleia, întrebuinţândŭ ea mai a rare-orĭ preposiţiuni ca cea grécă şi neavêndŭ articulŭ şi recunósce, că cuvêntulŭ **virtus** nu se póte traduce. Totŭ astfelŭ afirmă Casiu, că vorba latină **auctoritas** nu se póte traduce în gréca printr'unŭ singurŭ cuvêntŭ.

Până când Roma a fostŭ punctulŭ centralŭ politicŭ, a rĕmasŭ ca atare şi pentru limba latină. Indată ce însă împĕraţii urmĕtorĭ lui Augustŭ ridicară cele mai multe provincii pe o tréptă cu capitala, cu adevĕratulŭ scaunŭ alu latinităţii, Roma încetà de a mai fi centrulŭ şi pentru limbă, şi poporulŭ dintr'ênsa nu se mai putea fălí a inima bătĕtóre, însufleţitóre, principiulŭ asimilitorŭ de naţionalităţĭ streine în enormulŭ statŭ. Preponderanţa naţiunii şi a limbei romano-latine s'a perdutŭ cu încetulŭ şi dimpreună cu dênsa şi curata latinitate romană.

Ce s'atinge însă de elasticitatea limbei latine, putemŭ constatá, că aceea s'a mai desvoltatŭ multŭ timpŭ prin renumiţii şi clasicii autorĭ din acéstă perióda, precum: Suctoniu(s), Tacitu(s), Seneca, Valeriu(s), Maru(s), Fabiu(s), Cvintilianŭ (Quintilianus), Pliniu(s) celŭ bĕtrânŭ şi celŭ tinĕrŭ şi mai malţĭ alţii prosaicĭ şi poeţi. Insă în eleganţă, în frumseţă etc. limba latină n'a mai căştigatŭ de locŭ, prin urmare ea a căştigatŭ cantitativŭ, dér nu calitativŭ.

(Va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena
din 25 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	123.10	Bonurĭ croato-slavone	100.—
Rentă de aurŭ 4%	93.35	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Rentă de hârtiă 5%	88.80	Imprumutulŭ cu premiu ung.	115.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	143.—	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	115.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97.40	Renta de hârtiă austriacă	80.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.30	Renta de arg. austr.	82.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	104.10	Renta de aurŭ austr.	103.45
Bonurĭ rurale ungare	100.70	Losurile din 1860	135 25
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Acţiunile băncei austro-ungare	861.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100.	Act. băncei de creditŭ ung.	288.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.—	Act. băncei de creditŭ austr.	287.25
Bonurĭ rurale transilvane	99.75	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.78
		Napoleon-d'orĭ	9.70½
		Mărcĭ 100 imp. germ.	59.90
		Londra 10 Livres sterlinge	122.10

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 13 Octomvre st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)		»
Renta rom. amort. (5%)		»
» convert. (6%)	»	»
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	»	»
Credit fonc. rural (7%)	»	»
» „ „ (5%)	„	„
» » urban (7%)	»	»
» » » (6%)	»	»
» » » (5%)	»	»
Banca naţională a României		1418
Ac. de asig. Dacia-Rom.		370
» » Naţională		241½
Aurŭ	6·05%	
Bancnote austriace contra aurŭ	2·07	2.08

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 27 Octomvre st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vênd.	9.07
Argint românesc	»	9.—	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.66	»	9.68
Lire turcescĭ	»	10.92	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.92
Galbenĭ	»	5.66	»	5.68
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	123.—	»	124.—
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Vindecare Radicală şi Rapidă

de tóte

Bólele Nervóse, Epileptice şi Secrete

numai prin metoda mea.

Onorariele nu se dau decâtŭ după restabilirea completă.

DR. PROF. A. MALASPINA,

membru alŭ mai multorŭ societăţĭ scienţifice

106. Faubourg St. Antoine. — PARIS.

Tratarea se face prin corespondenţă.

Casse de Wertheim

ce resistă pe deplinŭ în contra focului şi nicĭ nu se potŭ sparge, din cele mai renumite fabrice de casse

L. FLEISCHER

oferă pe preţurĭ convenabile în cele mai favorabile condiţiunĭ şi în tóte mărimile.

Iustinianŭ M. Grama,

depositarulŭ fabricei în Braşovŭ.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	9.50
Timişŭ	1.33	—	—	10.15
Braşovŭ	2.06	—	—	10.50
	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Haşfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighişóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediaşŭ	6.00	12.11	1.23	
Copşa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blaşiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiuşŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vinţulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirişŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Cluşiu	10.08	5.59	9.18	
	10.18	6.28	8.00	
Nedeşdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirişŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10 16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.51	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.21	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velinţe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare	1.49	11.04	4.06	
	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare	4.11	5.13	3.20	
	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mezö-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6 28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriş	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeşdu	8.38	5.11	—	
Cluşiu	8.57	5.40	7.08	
	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriş	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vinţulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiuşŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blaşŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copşa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediaşŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigişóra	4.50	4.17	12.15	
Haşfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Braşovŭ	9.20	10.15	3.15	
	—	6.00	3.25	
Timişŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiuşŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vinţulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Şibotŭ	4.35	11.43	
Orăştia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborşin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulişŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovaţŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ	12.32	8.05	9.45
	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.00	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ	3.35	5.30
	4.00	6.20
Glogovaţŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulişŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborşin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8 40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăştiă	10.47	3.46
Şibotŭ	11.14	4.20
Vinţulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiuşŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timişóra	8.58	3.15

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Haţegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Baniţa	6.43
Petroşenĭ	7.00

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroşenĭ	8.56
Baniţa	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Haţegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia Alexi Braşovŭ.